

PSİKOLOJİ AKIMLARI

1. Yapısalcılık (Structualizm):

- İlk ortaya çıkan ve en ilkel ekoldür.
- **Kurucusu:** W. Wundt
- **Amacı:** Davranışların nedenlerini anlamak için insan zihninin atomlara(parçalara) ayrılması gerektiğini savunan yaklaşımdır. Düşünce, irade, duygu gibi farklı yapılardan oluşan **zihnin** bu **yapılar** arasındaki ilişkisini ortaya çıkarmaya çalışır. İçsel duyguları, sezişleri, hayalleri, düşünceleri inceler.
- **Metodu:** İçebakış (iç gözlem)

2. İşlevselcilik (Fonksiyonalizm):

- **Kurucusu:** J. Dewey, W. James
- **Amacı:** Bireyin davranışlarının nedenlerini anlamak için **çevreyle, toplumla** olan ilişkisine bakmaktır. **Zihnin işlevlerine** bakar.

Özellikle öğrenme, problem çözme ve güdülenme gibi süreçlere önem vermişlerdir.

Kişiliği ve davranışı çevreye uyum süreci olarak ele almışlardır.

- **Metodu:** Doğal gözlem, içe bakış yöntemi.

İlk defa sosyal psikoloji bu ekolle ortaya çıkmıştır.

3. Davranışçılık (Behavyorizm):

- **Kurucusu:** Watson, J. Locke, Pavlov, Thorndike
- **Amacı:** Bireyin doğuştan getirdiği tüm davranışları reddederek **öğrenilmiş** gözlenebilen davranışları kabul eder.

Çevre ve geçirilen **yaşantılar** kişiliği biçimlendirir.

Davranışın niçin değil de **nasıl** olduğuna önem verir.

Bu yaklaşıma göre insan zihni doğuştan boş bir levhadır ve çevre ile geçirdiği yaşantılarla bu levha şekillenir.

Uyarıcı-tepki-pekiştirme ilişkisine göre davranışı açıklar.
Öğrenmeyi U-T mekanizmasıyla açıklamıştır.

- **Metodu:** İçebakış yöntemini reddetmişlerdir ve deneysel yönleme ağırlık vermişlerdir.

ilk kez hayvanları kobay olarak kullanan ve bilimsel anlamda **deney** yöntemini kullanan ekoldür.

4. Bilişsel (Kognitif) Yaklaşım:

- **Kurucusu:** Piaget, Vygotsky, Bruner, Ausubel
- **Amacı:** Davranışları ve yaşantıyı, anlamak için zeka, algı bellek gibi zihinsel süreçlere bakılmalıdır.

Yapısalcılara ve davranışçılara karşı çıkmışlardır. Davranışçıların söylediği gibi insanın pasif bir varlık olmadığını, çevredeki uyarıcıları seçip işleyerek anlamlandırabilme yeteneğine sahip aktif bir sistem olduğunu söylemişlerdir.

Davranışları zihinsel süreç ile ele almışlar, ilgi, algı, bellek, düşünme, kavrama, konuşma gibi süreçlere yer vermişler. Birey kavrayarak öğrenir.

Metodu: Deney

5. Psikanaliz/Psikodinamik/Psikanalitik:

- **Kurucusu:** S. Freud
- **Amacı:** Davranışın sebeplerini **bilinçdışı** açısından ele almıştır. Bireylerin doğuştan **cinsellik** ve **saldırganlığın** dürtüleriyle dünyaya geldiğini savunur.

Bireylerin toplum tarafından onaylanmayan bu dürtüleri bastırarak bilinçdışına ittiğinden ve bilinçdışında yer alan bu dürtülerin insan davranışlarına yön verdiğinden söz etmektedir.

Kişiliğin oluşumunda **0-6** yaş önemlidir.

Çocukluk yaşantıları ve bu dönemdeki anne-baba tutumları üzerinde durur.

6. Psikososyal Yaklaşım:

- **Kurucusu:** E. Erikson
- **Amacı:** Kişiliğin oluşumunda biyolojik etkenlerle birlikte **sosyal çevrenin** ve kültürün de davranışlar üzerindeki etkilerini ele alır.

Bireyin gelişimi yaşam boyu sürer.

Benlik gelişimi dönemler halinde olur (Epigenetik) ve dönemde atlatılması gereken krizler bulunur.

- **Metodu:** Deney (gözlem)

7. HÜMANİST (İNSANCIL) YAKLAŞIM:

- **Kurucusu:** Maslow, C. Rogers
- **Amacı:** İnsan kendisini gerçekleştirmeye çalışan bir varlıktır. Algılama ve benlik tasarımı kavramı ile ilgilenir. Kişi özgürce düşünebilen, seçebilen iradesini kullanabilen bir varlıktır.

Psiko-analitikçilerin insan tehlikelidir görüşüne karşı çıkarak insanın **değerli** olduğunu ve doğasının iyilik temelleri üzerine kurulu olduğunu savunur.

Psikolojiyle felsefeyi birbirine yaklaştıran ekoldür.

8. Nöro-biyolojik Yaklaşım:

- **Kurucusu:** James Hebb
- **Amacı:** Davranışların nedenlerini anlamak için beyin, sinir sistemi, beyin hücreleri arasındaki bağlar, genetik yapı gibi faktörlere bakılmalıdır.

Beyin üzerinde yapılan incelemelerle beynin farklı bölümlerinin hangi davranışlarımızdan sorumlu olduğunu açığa çıkararak insanı anlamaya çalışır.

- **Metodu:** Deney

9. Gestalt Ekolü (Bütünlük Psikolojisi):

- **Kurucusu:** Köhler, M. Wertheimer,
- **Amacı:** Organizmanın davranışlarının parçalar halinde değil, bütün olarak ele alınması gerektiğini savunan yaklaşımdır.

“Bütün onu oluşturan parçaların toplamından daha farklıdır” ilkesini geliştirmişlerdir. İnsan zihni bütünü kavrama yeteneğine sahiptir. Birey kavrayarak öğrenir.

- **Metodu:** Doğal gözlem, tümdengelim.